

մարդիկ նպատակով: Մարդ ի՛նչ որ ընէ, նպատակի՛ մը համար կ'ընէ: Սրբութիւնը Աստուծոյ ներկայութիւնն է հոգիի մը մէջ. Աստուծոյ շնորհքը, լոյսը, մտերմութիւնը, Անոր կամփին գործադրութիւնը ամէն գնով, միշտ ու ամէն տեղ: Այսպիսի հաւատացեալներու կեանքի նպատակն է՝

«Եկեցէ Արքայութիւն քո»:

Մաշթօց կառչեցաւ իր իտէալին, լեռնէ լեռ, ձորէ ձոր ճամբորդեց, ամէն դուռ ափ առաւ, նեղութիւններու, դժուարութեանց տոկաց եւ հասաւ իր նպատակին: Բարեգործութիւնը յաճախ կը կատարուի ի ցոյց մարդկան, աւելի մեծ շահերու, փառասիրութեան եւ ուրիշ ծածկուած եսական նպատակներու համար:

Կեանքի իսկական գեղեցկութիւնն ու զօրութիւնը սիրելու հրաշագործ արտայայտութեան մէջ կը կայանայ: «Սէրը երկայնամիտ է ... --Ա. Կորնթ. ԺԳ. 4-8: Կրցա՞ծ եմ կեանքս նուիրել մարդկային վսեմ նպատակներու: Կը նկատէի, պատեհապաշտ եւ քախտախնդիր մարդիկ, որոնք առիթէն օգտուելով, սքեմը հագած, եկեղեցականի հանգամանքով կը ծառայէին այլ նպատակներու. փոխանակ Յիսուս Քրիստոսի սրբազան առաքելութեան: Եկեղեցին սուրբ է իր գլուխով (Քրիստոսով) եւ սուրբ ըլլալու է իր քնոյթով, նպատակով, առաքելութեամբ եւ կոչումով: Եկեղեցւոյ միութեան խորքը Քրիստոսի Անձն է:

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

Ո՞Վ Է ԱՍՏՈՒԱԾ

Սակաւաթիւ հաւատացեալները գիտեն, թէ ո՞վ է Աստուած, յատկապէս այն քարեպաշտ ու քարեհոգի քրիստոնեաները, որոնք կը ներգգան Անոր կենդանի ու խօսուն ներկայութիւնը իրենց հոգիին մէջ:

Հաւատք՝ Աստուծոյ անփոխարինելի պարգեւն է, երկինքէն շնորհուած:

Աստուած յաւիտեանականութիւնն է ու տիեզերքի Տիրակալը, անձնունդ, անեղ, անպարագելի, անպարունակելի եւ անմեկնելի:

Ան՝ մեզի հետ է, մեր մօտը, մեր քովը եւ ամէն մարդու մէջ: Մեր կեանքին ու ճակատագրին տնօրինողն է եւ Առաջնորդը:

Աստուծոյ հաւատալով եւ գԱստուած պաշտելով կը դառնանք իր որդեգիրը, իր հոգեւոր զաւակները, ընդելուզուելով իր աստուածային էութեան ու քնութեան հետ:

Շնորհիւ Քրիստոսի վարդապետութեան, մենք կը ճանչնանք մեր յաւիտեանական Հայրը ու կը փառաւորենք իր Անունը, որպէս երկրի ու երկնքի Արարիչը:

Որքան ալ պայքարին ու փորձեն մերօրեայ անաստուածները իրենց պղտոր գաղափարներով ալօսել մեր իմացականութիւնը, մենք կը մնանք ժայռանիստ մեր հաւատքին վրայ ու չենք մոլորիր ճշմարտութեան ճանապարհէն:

Մենք՝ մեր հաւատքին ամբողջ զօրութեամբ, կ'ընդունինք ու կը ճանչնանք ճշմարիտ աստուծոյ գոյութիւնը, Քրիստոսի Աւետարանին անհերքելի վկայութեամբ:

Կրնանք որոշ տեսնել, այս անկայուն ու ապերախտ ժամանակներուն, Աստուծոյ ճշմարտութիւնը՝ այն բոլոր դէմքերուն վրայ, որոնք քարոյական եւ

իմացական մեծութիւններ են մարդկային հասարակութեան մէջ:

Քրիստոնէութեան երկհազարամեայ պատմութիւնը կը վկայէ, թէ Քրիստոսի սիրոյ յեղափոխութիւնը իր հարուստ մատուցումներով բարեշրջեց հին աշխարհը եւ ստեղծեց նոր աշխարհ մը, նոր գաղափարներով, նոր սկզբունքներով, նոր բարոյականով՝ մարդոց եւ ժողովուրդներու բարւոյն ու բարձրացման համար: Յոյսը, գոր կու տայ մեզի Քրիստոսի եկեղեցին յաւիտեանական կեանքի իրողութեան մասին, անշիջելի է ու կը մնայ մեր հոգիներուն մէջ մշտնջենապէս առկայծ:

Աստուծոյ հետ մեր ջերմին հաղորդակցութիւնը՝ կը ներմուծէ մեր կեանքէն ներս Քրիստոսի բերած խաղաղութիւնը, որ չի սարսիր ո՛չ շարժերէ, ո՛չ մարդկային կիրքերէ եւ ո՛չ ալ մեղքին փորձութիւններէ:

Եթէ հետեւինք Յիսուսի աւետարանական ուսուցումներուն եւ պատգամներուն, այն ատեն մեր բոլոր մեծ ու փոքր գործերը պիտի նուիրագործուին եւ ստանան մնայուն արժէք:

Երբ կը խոստովանինք, թէ Աստուած մեր երկնաւոր Հայրն է եւ գերագոյն բարութիւնը, ատով՝ վաւերական կը դառնայ մեր հաւատքին իսկութիւնը:

Աստուածապաշտութիւնը կը բանայ մեր ապագայի յոյսերուն առջեւ գոց երկինքը եւ հոգեւոր կեանքի աներեկոյ եւ անգիշեր աշխարհը:

Աւետարանական սկզբունքներու ուսումնասիրութիւնը կու տայ անտարակուսելի ապացոյցը, թէ կրօնքը եւ գիտութիւնը գիրար չեն հակասեր, այլ երկու տարբեր մարգերու մէջ համերաշխ կը գործեն:

Կարող է մէկը հաննարեղ գիտուն մը ըլլալ ու միաժամանակ գիտակից ու բարեպաշտ քրիստոնեայ մը, անմահու-

թեան գաղափարով ջահաւորուած:

Մտացի ու բարեհոգի մարդը ունի իր հոգեկան ու իմացական ապրումները եւ կրնայ իր խղնի ժայնին անսալով հաւատալ Աստուծոյ եւ բնագանցական ճշմարտութիւններու մէջ հաստատել Տիեզերակալին գոյութիւնը:

Ո՛րքան խելապակաս պէտք է ըլլայ մարդ, որ կոյր բախտին վերագրէ մարդկային կեանքին ծագումը: Նոյնպէս յիմարութիւն պիտի ըլլար դիպումս հետեւանք նկատել կեանքին երեւումը այս շնչող մոլորակին վրայ:

Ճշմարիտ քրիստոնեան հաւատքի աչքով կը դիտէ իր ապագան եւ լաւատեսութեամբ կը քալէ Քրիստոսի Աւետարանին լոյսով ողողուած ճանապարհէն՝ դէպի յարուցեալ կեանքի երանութեան աշխարհը:

Անաստուած մարդուն հոգին լեցուն է իր նզովեալ ետով եւ միայն անխառն ետով:

Այսօր ալ, վաղնջական ժամանակներու եռանդով կը շարունակուին ուրացումները, հերձուածները եւ հալածանքները Քրիստոնէութեան դէմ, բազմապիսի տարազներով ու գոյներով՝ նիւթապաշտ անաստուածներու կողմէ, եղբր են աշխարհական կամ կրօնական:

Աւետարանին ճշմարտութիւնները կը քաղաքակրթական դրամին ձգողական փայլով ու հրապոյրով:

Դարուս մեծ ճշմարտութիւնը այն է, որ մարդը՝ ողջ էութեամբ նիւթապաշտութիւն եւ մարմնապաշտութիւն կը հոտի...:

Ումանք կ'ըսեն, թէ անհաւատ կամ քերահաւատ չեն: Բայց՝ երբ հարցուի, թէ ի՞նչ բանի կը հաւատան, կը պատասխանեն, Դերագոյն Զօրութեան մը:

Հերի՞՞ք է այս կարճ ու կտրուկ պատասխանը: Անշուշտ ոչ: Ի՞նչ հաւատք

է ասիկա, որ պիտի չհաւատաս Աստուծոյ մը, որ մեզ լաւ գիտէ, մեզ կը սիրէ, մեզ կը հոգայ, եւ առաջնակարգ տեղ կը գրաւէ մեր սրտին մէջ եւ կը տնօրինէ մեր կեանքին բոլոր շարժումներն ու արտայայտութիւնները:

Կրնա՞յ մարդ այսպիսի մշուշապատ հաւատով հաղորդակցիլ գերագոյն ուժի մը հետ եւ անձնական շփում ունենալ անոր հետ:

Այս հաւատով մարդիկ կրնան միայն ձեւապաշտ փարիսեցիներ ըլլալ եւ ո՛չ՝ Քրիստոսի աշակերտները, ո՛չ ճշմարիտ քրիստոնեաներ: Ի վերջոյ այսպիսի հաւատ մը կը յանգի անաստուածութեան:

Հարցնենք կրկին, Ո՞վ է Աստուած, Որուն մենք՝ քրիստոնեայ հայերս՝ երկու հազար տարիէ ի վեր ջերմեռանդ կը հաւատանք եւ ազգովին զոհուեր ու ողջակիզուեր ենք Իր Աստուածաշունչ Աւետարանին սիրոյն:

Հայուն Փրկիչը, երկինքէն երկիր իջած մարդացեալ Որդին է ՃՇՄԱՐԻՏ ԱՍՏՈՒԾՈՅ, եւ յաւիտեաններու եւ նախաշաւիտեաններու ԱՐԱՐԻՉԸ:

Եթէ մէկը հարցնէ Յիսուսի ժամանակակից հրեաներուն, կը հաւատա՞ր Աստուծոյ: Անոնց անմիջական պատասխանը պիտի ըլլար դրական: Ամէնքն ալ կը հաւատան Աստուծոյ՝ իրենց շփոթ համոզումներուն յենած: Բայց այնպիսի Աստուծոյ մը, որ կերտուած է համաձայն իրենց թիւր ըմբռնումներուն եւ նիւթական պահանջներուն: Անշուշտ կը հաւատան, բայց ոչ Քրիստոսի յայտնաբերած ճշմարիտ Աստուծոյ:

Կրօնական տարակարծութիւններու մէջ մոլորած սոփեստներ կան, որոնք կը ժխտեն Փրկչին Աստուածութիւնը, կ'ընդունին Ջայն որպէս կատարեալ մարդ, բայց ոչ կատարեալ Աստուած: Ջայն կը

նկատեն հասարակական քարեկարգիչ մը եւ խաղաղասէր Յեղափոխական մը եւ ոչ թէ հրեաներուն սպասած մեսեան, որ պիտի գար ու վերահաստատէր Դաւթի կործանած թագաւորութիւնը:

Չորս Աւետարաններուն մէջ որոշ կը խօսուի ու կը քարացուցուի ճշմարիտ Աստուծոյ կենդանի կերպարը, թէ ո՞վ է Աստուած, ո՞վ է Որդին, ո՞վ է Ս. Հոգին այն իմաստով, որ բանաձեւուեցաւ Տիեզերական համաժողովներուն մէջ ատոնց իսկութիւնը:

Ով որ կ'ուզէ ճանչնալ զԱստուած Իր անեղանելի էութեամբ, Ջայն կրնայ յայտնաբերել ՄԻԱՅՆ Քրիստոսի Աւետարանին միջոցաւ:

Երբ Յիսուս վերականգնեց անդամալոյծը, լուսաւորեց կոյրին տեսողութիւնը, բուժեց տասը բորոտները, վերադարձուց Անառակը իր հօրը տունը, վերակենդանացուց Ադֆատ Ղազարոսը, Հովիւր՝ գտաւ ու հօտին բերաւ կորուսեալ ոչխարը, հոս է, որ Աստուծոյ աստուածութիւնը կը բացայայտուի Որդւոյն մէջ հրաշագործ զօրութեամբ:

Հերիք է գերագոյն ուժի մը հաւատալը կամ Աստուծոյ անկերպարան ու մակերեսային գոյութեան: Մոլորութիւն է այդպիսի հաւատ մը, բառին յոռեգոյն առումով:

Պէտք է յստակ ըլլայ մեր հաւատին մէն մի տառը, որ կը պաշտենք, ոչ թէ անգոյ Աստուած մը, այլ՝ անպարագրելի հոգիով եւ անմեկնելի իմաստութեամբ ԱՆՁՆԱԻՈՐԵԱԼ ՃՇՄԱՐԻՏ ԱՍՏՈՒԾ ՄԸ:

- Երբ բարեպաշտ քրիստոնեան կը խոկայ ու կը խորհրդածէ եւ կը գիտակցի, թէ հայրագործ Տէրը ի՞նչ պարտականութեան կոչած է զինք մարդկային հասարակութեան մէջ եւ ի՞նչ կ'ակնկալէ իր բանաւոր արարածներէն, որ ապացուցանեն իրենց Աստուածապաշտութիւնը եւ

մարդասիրութիւնը համաձայն իր սիրոյ օրէնքին.

- Երբ բազմանազայթ հաւատ-
փով կը մօտենանք, կը հաղորդակցինք եւ
կը համաձայնեմք մեր բոլոր զգայարան-
ներովը իր աստուածային էութեան հետ.

- Ո՛չ միայն երկրի վրայ
ապահոված կ'ըլլանք խաղաղաւէտ
երջանկութիւնը, այլեւ՝ երկինքի մէջ
մշտնջենական կեանքին երանութիւնը:

Քրիստոս՝ իր սիրոյ յեղափո-

խութեամբ մատուցած անբաւ-
րարիքներով՝ լիովին գոհացուց մեր
հոգեւոր պահանջները եւ ծաղկեցուց մեր
յոյսերը անմահութեան նառազայթներով՝
անցնող Բան դարերու ընթացքին:

Ան՝ առանց քանակային ուժերու՝
իր երկոտասան աշակերտներուն
գօրակցութեամբ՝ ստեղծեց Քրիստոնեայ
Աշխարհ մը երկրի վրայ, եւ հոգեւոր
յաւերժալոյս Աշխարհ մը՝ երկինքի մէջ:
ԲԻԻՐ ՓԱՌՔ ԻՐ ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԵԱՆ:

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ՔՀՆՅ. ՏԻԻԼԿԵՐԵԱՆ

«ԵԿԵՍՅԷ ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ ՔՈ»

Երկնքի Արքայութեան երկրի վրայ
հաստատուիլը կենսական նիւթ մըն է
Քրիստոնէութեան համար, որուն առաջին
վկայութիւնը Մեր Տէրը տուաւ իր
Տէրունական Աղօթքին կորիզը կազմող
վերելի խնդրանքով: Հետեւաբար, երկնքի
կամ Աստուծոյ Թագաւորութիւնը
երկնքէն երկիր բերելու ու հոն արմատաց-
նելու հարցն է զոր պիտի քննենք
Յիսուսի ուսուցումներուն ընդմէջէն:

Նախ հարկ է որ փոխադարձաբար
գործածուող այս երկու անուանումները,
Աստուծոյ Արքայութիւն եւ Երկնքի
Թագաւորութիւն, կարենանք զանազանել,
որովհետեւ երբ Աստուծոյ Արքայութիւն
կ'ըսենք, իրական եւ գոյութեանական իր
հանգամանքով կը հասկնանք երկրի
վրայ Քրիստոսի մեզի յանձնած աւանդով:
Մինչդեռ Երկնքի Թագաւորութիւնը կը
մնայ անդրանցական եւ հայեցողական,
իր երկնքի մէջ ըլլալու հանգամանքով,
ուր մեր գիտցած ո՛չ միջոցը կայ եւ ո՛չ
ալ ժամանակը: Երկուքին միակ հասարա-
կաց յայտարարը այն պիտի ըլլայ, որ
Աստուծոյ կամ Երկնքի Արքայութիւնը
տիեզերական իր հանգամանքով իր մէջ
պիտի պարփակէ բոլոր տեղերն ու բոլոր

ժամանակները, որուն ամբողջական
նպատակն է Աստու- ծոյ ծրագիրներու
իրականացումը երկրի վրայ:

Ասոր որպէս պայման նկատի
ունենալ նաեւ որ Աստուծոյ Արքայութիւնը
ունի զԱստուած երկնքի մէջ որպէս հիմ-
նադիր, եւ զՔրիստոս Աստուածորդին
երկրի վրայ որպէս թագաւոր: Նաեւ
չմոռնալ որ Աստուծոյ Արքայութիւնը
երկրի վրայ իրական կը դառնայ այն
ատեն միայն երբ Քրիստոսի հետեւորդ-
ներ իրենց ուխտն ու հաւատարմու-
թիւնը կ'ընծայեն անոր: Եւ վերջապէս
Քրիստոսի ժողովուրդէն միայն պիտի
ակնկալուի Աստուծոյ ծրագիրներուն
իրագործումը: Աստուծոյ Արքայութիւնը
ուրեմն Աստուածային հրաւեր մըն է,
որուն գործադրութիւնը լրիւ յանձնուած
է ուխտեալ ժողովուրդ- ներու որոնք
կ'ապրին երկրի վրայ:

Յիշենք որ Աստուծոյ Թագաւո-
րութեան ակնկալութիւնը, Հին Կտակարա-
նէն գալով, մարգարէներու կողմէ
մեկնաբանուած էր այնպէս թէ Աստու-
ծոյ ներկայացուցիչը պիտի գար եւ ըլլար
ազատարարը Իսրայէլի ժողովուրդին:
Ասոր որպէս հետեւանք Աստուծոյ